

For en umiddelbar betragtning ser frafaldsstatistikken på landets erhvervsskoler dystre ud, når kun halvdelen af eleverne ender med at få et svendebrev inden for det fag, de begynder på. Det høje frafald forhindrer Danmark i at nå ambitionen om, at 95 procent af en årgang tager en ungdomsuddannelse, men ifølge uddannelsesforsker Peter Koudahl er de typiske løsningsforslag med flere praktikpladser og en mere strømlinet adfærd hos de unge ikke nok. Det handler også om at anskue problematikken mere nuanceret.

»En del af det, der kaldes frafald på erhvervsskolerne, dækker over, at unge afprøver sig selv i forskellige sammenhænge, og det er en helt fornuftig proces i forhold til at finde ud af, hvad man gerne vil være,« siger Peter Koudahl, der er lektor ved Aalborg Universitet og forsker i unges uddannelsesvalg.

Han efterlyser ændringer i de strukturelle og politiske betingelser for erhvervsuddannelserne.

»En del af frafaldsproblemet skyldes systemet selv. Man beder 15-årige om at vælge en erhvervsqualificerende uddannelse, hvilket de ikke har forudsætninger for, fordi mange ikke aner, hvad man kan på arbejdsmarkedet. Der mangler en fleksibilitet, som gør det legalt, at de prøver forskellige ting. De kunne for eksempel få merit på deres fremtidige uddannelse,« siger han.

Problematiske registrering

Cirka fire ud af ti begynder efter folkeskolen på en erhvervsuddannelse for at blive eksempelvis håndværker eller kontorassistent. De skal igennem et grundforløb og derefter et hovedforløb som lærlinge på en arbejdsplads, men 46 procent af eleverne følger ikke den lige vej.

»Man lægger måske ud med at ville være kok og begynder på grundforløbet 'Mad til mennesker' og finder så ud af, at det ikke er noget for én. Så vil man være tømrer og skifter til grundforløbet 'Byg og Anlæg', men det er heller ikke noget, og man ender med noget helt tredje. Det er ikke nødvendigvis dårligt for den unge selv, men hver gang man skifter grundforløb, bliver man registreret som frafalden og kommer til at fremstå som et problem,« siger Peter Koudahl.

Han og en række kolleger har i et stort forskningsprojekt interviewet 120 unge på erhvervsskoler, og det pegede blandt andet i retning af, at op mod halvdelen af eleverne på den merkantile linje aldrig havde haft planer om at færdiggøre uddannelsen med en praktikplads.

»De har måske fået at vide i folkeskolen, at de ikke kan klare gymnasiet, og så tager de to

2.

Nye øjne på frafald

Unge handler fornuftigt og afklarer deres erhvervsvalg, når de shopper mellem forskellige erhvervsuddannelser. Så frafaldsproblematikken kunne mindskes, hvis man politisk tillod større fleksibilitet og gav de unge merit for deres forsøg, siger lektor PETER KOUDAHL.

»En del af frafaldsproblemet skyldes systemet selv. Man beder 15-årige om at vælge en erhvervsqualificerende uddannelse.«

år på hg for at gøre sig klar til at fortsætte på hhx eller hf. De betragter grundforløbet som en selvstændig uddannelse, og det er en helt almindelig vej at gå, som systemet burde tage højde for,« siger Peter Koudahl.

For smal fleksuddannelse

Han kunne ønske, at erhvervsuddannelserne lånte noget af den logik, der gælder i gymnasiet.

»Det attraktive på gymnasiet er blandt andet, at man går i samme klasse, får venner, kærester, holder fester og modnes stille og

roligt, før man tager stilling til, hvad man vil. Jeg forestiller mig ikke, at man skal bruge tre år på afklaring på erhvervsuddannelserne, men det skulle være muligt eksempelvis at afprøve ti uger på et grundforløb eller bruge noget tid på en produktionsskole eller på en arbejdsplads inden uddannelsesvalget, og så skulle man kunne få merit for de dele, man gennemfører, når man træffer sit endelige valg,« siger Peter Koudahl.

Han havde sat sin lid til, at muligheden var indeholdt i den fleksuddannelse, som regeringen barsler med, men det tyder det ikke på.

»Fleksuddannelsen ser efter min mening ud til at være tænkt alt for smal og kun målrettet de unge, som har det allersværest i uddannelsessystemet i stedet for at være et tilbud til alle,« siger Peter Koudahl, der mener, at fleksuddannelsen også kunne have fungeret som en tredje form for ungdomsuddannelse som supplement til gymnasier og erhvervsskoler.

Ansvar for praktikmangel

Fleksibilitet er dog ikke hele løsningen på den høje frafaldsprocent. Peter Koudahl efterlyser også, at man politisk tager ansvar for, at man optager flere, end der er lærepladser til. I dag er der for eksempel cirka 42.000 praktikpladser inden for det tekniske og merkantile område, men 65.000 elever, som hvert år begynder på grundforløbet.

»Det er simpel hovedregning, at der ikke er plads til alle, og det er dybt umoralsk. Det svarer til, at man lader alle begynde i 1.g, og når de skal i 2.g, så er der kun plads til to tredjedele,« siger Peter Koudahl.

»Fra vejledernes side må man bidrage til at fordele eleverne bedre på de enkelte erhvervsuddannelser, men grundlæggende er det et problem, at man beder en konjunkturfrihængig del af uddannelsessystemet om at opfylde 95 procents-målsætningen. Det hænger ganske enkelt ikke sammen, fordi antallet af praktikpladser er bestemt af, om der er god eller dårlig økonomi i håndværksfagene. Man må supplere virksomhedspraktikken på en eller anden måde og opfinde en tredje vej til dem, der ikke passer ind i det nuværende system,« siger Peter Koudahl.

PETER KOUDAHL

Ph.d. og lektor i unge og ungdomsuddannelser ved Aalborg Universitet, hvor han blandt andet forsker i erhvervsuddannelser og spørgsmål om frafald og fastholdelse.